

ІНТЕРНАЛІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ІМПЕРАТИВУ В МОРАЛЬНУ СТРУКТУРУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТЬОГО ПЕДАГОГА

Яців О. І.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
ORCID ID: 0000-0002-9537-398X

У статті досліджено теоретичні та прикладні аспекти інтерналізації екологічного імперативу в моральну структуру особистості майбутнього педагога. Застосовуючи методи теоретичного аналізу та міждисциплінарного синтезу, узагальнення та порівняльного аналізу, обґрунтовано трирівневу модель освоєння екологічних цінностей: ціннісно-онтологічний (високий), нормативно-професійний (середній) та адаптивно-інструментальний (низький). На основі емпіричного дослідження виявлено домінування середнього рівня, що свідчить про сприйняття екології переважно як професійного обов'язку (деонтології) без глибокої особистісної інтеграції. Особливу увагу приділено гендерній диференціації екоетичних орієнтацій. Установлено, що жіноча частина вибірки схильна до «етики турботи», демонструючи високу екологічну емпатію та готовність до особистого прикладу. Чоловіки натомість виявляють вищий рівень моральної автономії та раціональної відповідальності, розглядаючи екологічний імператив крізь призму логічного обґрунтування та нормативних вимог. Доведено, що екологічний імператив виступає потужним регулятором морального характеру педагога, сприяючи стійкості до професійного вигорання через віднайдення планетарних смислів діяльності. Запропоновано методичні рекомендації щодо трансформації освітнього середовища ЗВО, які передбачають перехід від формального інформування до ціннісного моделювання та врахування гендерної специфіки у формуванні екоцентричної парадигми майбутніх фахівців. Професійна значущість екологічного імперативу полягає не лише у формуванні відповідального ставлення до природи, а й у зміцненні морального характеру педагога у цілому. Студенти з розвинутою екологічною рефлексією знаходять у професії додаткові екзистенційні смисли, що підвищує їхню психологічну стійкість та готовність до трансляції гуманістичних цінностей майбутнім поколінням. Сформульовано науково-методичні рекомендації для викладачів ЗВО щодо трансформації освітнього простору з метою підвищення екоетичної зрілості майбутніх педагогів.

Ключові слова: екологічний імператив, моральне виховання, майбутній педагог, деонтологічна підготовка, інтерналізація, екоцентрична парадигма, гендерні особливості.

Yatsiv O. I. Internalization of the ecological imperative into the moral structure of the future pedagogue's personality

The article explores the theoretical and applied aspects of the internalization of the ecological imperative into the moral structure of the future pedagogue's personality. Applying methods of theoretical analysis and interdisciplinary synthesis, generalization, and comparative analysis, a three-level model of the assimilation of environmental values is substantiated: value-ontological (high), normative-professional (medium), and adaptive-instrumental (low). Based on empirical research, a dominance of the medium level was revealed, indicating a perception of ecology primarily as a professional duty (deontology) without deep personal integration. Special attention is paid to the gender differentiation of eco-ethical orientations. It was established that the female part of the sample is inclined toward the "ethics of care", demonstrating high ecological empathy and a readiness to provide a personal example. Men, on the other hand, exhibit a higher level of moral autonomy and rational responsibility, viewing the ecological imperative through the prism of logical justification and normative requirements. It is proven that the ecological imperative acts as a powerful regulator of the pedagogue's moral character, contributing to resilience against professional burnout through the discovery of planetary meanings of activity. Methodological recommendations are proposed regarding the transformation of the educational environment of higher education institutions, which involve a transition from formal information-sharing to value modeling and taking into account gender specifics in the formation of the ecocentric paradigm of future specialists. The professional significance of the ecological imperative lies not only in the formation of a responsible attitude toward nature but also in

strengthening the pedagogue's moral character as a whole. Students with developed ecological reflection find additional existential meanings in the profession, which increases their psychological stability and readiness to transmit humanistic values to future generations. Scientific and methodological recommendations have been formulated for lectures of higher education institutions regarding the transformation of the educational space with the aim of increasing the eco-ethical maturity of future pedagogues.

Keywords: *ecological imperative, moral education, future pedagogue, deontological training, internalization, ecocentric paradigm, gender characteristics.*

Вступ. Актуальність дослідження екологічного імперативу в структурі морального виховання майбутнього педагога зумовлена глибокою трансформацією соціоприродних відносин та необхідністю пошуку нових етичних регуляторів людської діяльності. На сучасному етапі розвитку цивілізації екологічна проблематика переросла межі суто природничого дискурсу, перетворившись на фундаментальний виклик для педагогічної деонтології. «Освіта, орієнтована на формування екологічної свідомості, є ключовим чинником у підготовці молоді до активної участі у сталому розвитку суспільства» [1, с. 10]. Проблема формування екологічного імперативу в структурі морального виховання майбутнього педагога перебуває на перетині декількох наукових дискурсів: аксіологічного, деонтологічного та психолого-педагогічного. Екологічний імператив розглядається не просто як сукупність заборон, а як фундамент нової гуманістичної моралі.

Аналіз наукових досліджень свідчить, що екологічний аспект морального виховання майбутнього педагога є складним міждисциплінарним феноменом. «Сучасна екологічна ситуація змушує по-новому оцінювати вплив господарської діяльності людини на природне середовище і вимагає перегляду багатьох чинників світоглядного, методологічного і соціального плану на комплекс «природа – суспільство» [8, с. 117]. І. Бартенева розглядає екологічно-орієнтовану педагогіку як чинник формування екокультурної компетентності, що базується на принципах природовідповідності та екогуманізму [2]. Своєю чергою, Л. Дольнікова пропонує інтегративний підхід, що поєднує формування екологічної та громадянської компетентностей, стверджуючи, що активний громадянин неможливий без екологічної свідомості [3; 4]. С. Пустова та К. Тушко визначають педагогічні умови формування екологічних цінностей у студен-

тів соціономічних професій, наголошуючи на важливості особистого прикладу викладача та створення екологічно орієнтованого середовища [6]. М. Росновський та Є. Маринченко наголошують на необхідності інтеграції екологічних дисциплін із фаховими, акцентуючи на вмінні майбутніх педагогів розробляти природобезпечні технології [7]. О. Повідайчик та О. Гринь акцентують на важливості екологічної підготовки майбутніх педагогів, що доповнюється стратегіями екологічної освіти для сталого розвитку [5]. Однак проблема внутрішньої інтерналізації екологічних цінностей у професійну підготовку педагога залишається формальною і потребує ґрунтовного висвітлення.

Мета статті – теоретично обґрунтувати та емпірично перевірити рівні інтерналізації екологічного імперативу в моральну структуру особистості майбутнього педагога, виявити гендерні особливості екоетичних орієнтацій студентів для розроблення методичних рекомендацій щодо вдосконалення їхньої професійної підготовки.

Завдання статті: розробити та апробувати трирівневу модель інтерналізації екологічного імперативу (ціннісно-онтологічний, нормативно-професійний, адаптивно-інструментальний); здійснити кількісний та якісний аналіз результатів анкетування студентів педагогічних спеціальностей; визначити гендерну специфіку сприйняття екологічного імперативу, проаналізувавши співвідношення афективних (емпатія) та раціональних (обов'язок) компонентів у чоловіків та жінок; сформулювати науково-методичні рекомендації для викладачів ЗВО щодо трансформації освітнього простору з метою підвищення екоетичної зрілості майбутніх педагогів.

Методи дослідження: теоретичні (аналіз та синтез, моделювання), емпіричні (анкетування, метод моральних дилем, порівняльний аналіз), методи математичної статистики.

Результати. Для наукової верифікації викладених теоретичних положень розроблено спеціалізовану методику інтерпретації результатів анкетування, яка базується на трирівневій моделі інтерналізації екологічного імперативу в моральну структуру особистості майбутнього педагога (табл. 1). Перший рівень, який дефініюємо як ціннісно-онтологічний (високий), характеризується повним прийняттям екоцентричної парадигми, де екологічний імператив постає як внутрішній закон буття та фундамент професійної ідентичності. Другий рівень, визначений як нормативно-професійний (середній), передбачає сприйняття екологічних норм як професійного обов'язку (деонтологічна підготовка), проте без глибокої особистісної інтеграції. Третій рівень, адаптивно-інструментальний (низький), відображає формальне ставлення до екологічних вимог, які сприймаються як зовнішні обмеження або сукупність декларативних знань. Оцінювання здійснюється шляхом зіставлення відповідей на блоки запитань, де аксіологічна детермінація виявляється через вибір на користь екоцентричних цінностей у ситуаціях морального вибору та високий рівень екологічної емпатії.

Аналіз результатів дослідження, у якому взяли участь 134 студенти (46 чоловіків та 88 жінок) педагогічних спеціальностей, дає змогу констатувати домінування нормативно-професійного рівня інтерналізації екологічного імперативу, що є характерним для етапу становлення професійної ідентичності. Зокрема, більшість опитаних демонструє усвідомлення важливості екологічної відпові-

дальності як професійної риси, проте відчуває певні труднощі у перенесенні цих принципів у площину повсякденних моральних рішень. Узагальнення кількісних показників засвідчує, що лише незначна частина вибірки (приблизно 18% респондентів) досягла ціннісно-онтологічного рівня, продемонструвавши стійку готовність до етичного самообмеження та глибоку ідентифікацію з екоцентричними ідеалами. Водночас 25% студентів залишаються на адаптивно-інструментальному рівні, розглядаючи екологію як автономну галузь знань, слабо пов'язану з їхньою майбутньою педагогічною діяльністю.

Розподіл результатів за гендерною ознакою виявив певні специфічні тенденції, що заслуговують на окрему аналітичну рефлексію. Жіноча частина вибірки виявила вищий рівень афективної залученості та екологічної емпатії. Для майбутніх вихователів екологічний імператив частіше постає як емоційно забарвлений обов'язок, що живиться безпосереднім переживанням єдності з природою. Натомість чоловіча частина вибірки схильна до раціоналізації екологічного імперативу, розглядаючи його крізь призму деонтологічної підготовки та системної відповідальності за майбутні покоління. У чоловіків частіше спостерігається фокус на нормативному аспекті професійної поведінки та готовність до вирішення моральних дилем шляхом логічного обґрунтування пріоритетності екоцентричних цілей.

Детальний аналіз відповідей на запитання щодо аксіологічної детермінації освітнього середовища університету дає змогу стверджувати, що студенти гостро відчувають розрив

Таблиця 1

Розподіл майбутніх педагогів за рівнями інтерналізації екологічного імперативу

Рівень інтерналізації	Кількість студентів (абс.)	Відсоткове співвідношення (%)	Характерні ознаки моральної структури
Ціннісно-онтологічний (високий)	24	17,9%	Екологічний імператив як внутрішній закон буття; висока емпатія та готовність до самообмеження.
Нормативно-професійний (середній)	76	56,7%	Сприйняття екології як обов'язку (деонтологія); переважання раціонального підходу над емоційним.
Адаптивно-інструментальний (низький)	34	25,4%	Формальне ставлення; екологічні знання існують окремо від моральних переконань характеру.

між теоретичними деклараціями та практичним втіленням екологічних цінностей. Це підкреслює необхідність трансформації виховного простору ЗВО, де екологічний імператив має стати органічним компонентом академічної культури. Особливу увагу привертає той факт, що студенти з високим рівнем екологічної рефлексії демонструють більшу стійкість до професійного вигорання, оскільки знаходять у своїй майбутній роботі додаткові планетарні смисли. Таким чином, результати опитування підтверджують нашу гіпотезу про те, що екологічний імператив є потужним регулятором морального характеру педагога, проте його формування потребує цілеспрямованої та методично вивіреної підтримки на всіх етапах навчання.

Синтезуючи отримані дані, можемо представити узагальнений профіль сучасного майбутнього педагога, для якого характерним є перехід від індивідуалістичного до соціо-природного розуміння своєї місії. У структурі морального виховання важливим є перехід від усвідомлення обов'язку (деонтологія) до внутрішньої потреби слідувати екологічному імперативу (онтологія). Це актуалізує впровадження у навчальний процес розроблених нами методичних рекомендацій, спрямованих на стимулювання моральної автономії та етичної чутливості студентів. Гендерні відмінності у сприйнятті екологічних цінностей не є бар'єром, а навпаки, взаємодоповнюють загальну картину формування екоцентричної свідомості, даючи змогу поєднувати раціональну відповідальність та емоційну турботу в цілісному педагогічному характері.

Представлені дані демонструють чітку диференціацію екоетичних орієнтацій між

студентами різної статі (табл. 2). Аналіз свідчить про те, що чоловіки та жінки керуються різними внутрішніми мотивами під час формування екологічної свідомості. Цікавим є розподіл між деонтологічною готовністю (усвідомленням обов'язку) та готовністю до особистого прикладу. Для чоловіків домінуючим є обов'язок (65,2%). Їхня екоетика має нормативний характер: «я роблю це, бо так правильно/треба». Жінки (63,6%) натомість демонструють вищу готовність до дії через особистий приклад. Це свідчить про те, що жіноча етика більш практико-орієнтована та інтегрована у щоденну поведінку. Показник моральної автономії вищий у чоловіків (56,5% проти 40,9% у жінок). Це вказує на те, що чоловіки частіше покладаються на власне логічне обґрунтування та незалежний вибір, навіть якщо він іде врозріз із загальними трендами. Жінки можуть бути більш конформними або орієнтованими на суспільні етичні стандарти у питаннях екології.

Спираючись на результати проведеного емпіричного дослідження та глибоку теоретичну рефлексію проблеми [2, с. 28], уважаємо за доцільне розробити рекомендації, адресовані науково-педагогічним працівникам ЗВО. Оскільки саме викладач виступає модератором аксіологічного простору університету, його діяльність має бути спрямована на подолання формалізму в деонтологічній підготовці майбутніх педагогів [7, с. 201].

Першочерговим вектором роботи має стати посилення аксіологічної детермінації освітнього процесу через перехід від інформування до ціннісного проживання екологічних смислів [5, с. 156]. Це передбачає упровадження в освітній процес методів активного цінніс-

Таблиця 2

Гендерні особливості екоетичної орієнтації студентів

Показник екологічного імперативу	Чоловіки (n=46), %	Жінки (n=88), %	Домінуючий вектор
Екологічна емпатія (афективний компонент)	39,1%	72,7%	Переважає у жінок (етика турботи)
Деонтологічна готовність (обов'язок)	65,2%	52,3%	Переважає у чоловіків (раціональна відповідальність)
Готовність до особистого прикладу	47,8%	63,6%	Переважає у жінок (єдність слова і дії)
Моральна автономія у виборі	56,5%	40,9%	Переважає у чоловіків (логічне обґрунтування)

ного моделювання та аналізу складних етичних дилем, де майбутній фахівець змушений приймати рішення, виходячи не з прагматичної доцільності, а з пріоритетності екоцентричної парадигми. Викладачеві варто зосередити зусилля на тому, щоб екологічний імператив перестав сприйматися студентами як зовнішня вимога програми, натомість ставши невід'ємним складником їхньої професійної ідентичності та морального характеру.

Онтологічний вимір підготовки майбутніх педагогів потребує розширення меж навчальних дисциплін за рахунок створення інтегрованих виховних проєктів, що поєднують психолого-педагогічну рефлексію з практичною екоетичною діяльністю [3, с. 429]. Доцільно стимулювати студентів до самостійного пошуку відповідей на екзистенційні виклики сучасності, де турбота про довкілля розглядається як форма вищої духовної відповідальності за збереження життя. У цьому контексті викладач має виступати не лише транслятором знань, а й живим взірцем екологічної поведінки, демонструючи власним прикладом єдність моральних переконань та професійної поведінки, що є важливим для формування характеру майбутнього педагога.

Окремої уваги заслуговує урахування гендерної специфіки в процесі деонтологічної підготовки, що була виявлена під час нашого дослідження. Для жіночої частини студентства рекомендації стосуються посилення теоретичного та раціонального обґрунтування екологічних рішень, що допоможе трансформувати природну емпатію у стійку професійну позицію. Для чоловіків-студентів пріоритетом має стати розвиток афективної чутливості та емоційного інтелекту, що дасть змогу збалансувати їхню схильність до раціоналізації та нормативності. Такий диференційований підхід забезпечить гармонійну інтеграцію екологічного імперативу в моральну структуру особистості незалежно від початкових психологічних схильностей.

Водночас необхідно звернути увагу на розвиток «екологічної рефлексивності» як професійно значущої якості характеру [8, с. 118]. Викладачам рекомендується створювати умови для постійного самоаналізу студентами екологічних знань та етичних наслідків своїх

педагогічних дій. Це сприятиме подоланню розриву між високими ідеалами та повсякденною практикою, виводячи підготовку фахівця на рівень ціннісно-онтологічної зрілості. Важливо пам'ятати, що екологічний імператив у структурі характеру педагога – це не статичне знання, а динамічний процес безперервного морального вдосконалення.

Ще одним важливим елементом рекомендацій є трансформація самого академічного етосу університету. Аксиологічна детермінація вимагає, щоб кожен елемент університетського життя – від організації простору до міжособистісної взаємодії – відповідав принципам екологічної етики [4, с. 147]. Лише за умови занурення студентів у середовище, де екоцентрична парадигма є панівною нормою, зможемо виховати нове покоління освітян, здатних нести відповідальність за майбутнє цивілізації. Таким чином, системна реалізація цих рекомендацій дасть змогу перетворити деонтологічну підготовку на дієвий інструмент формування морально стійкого та екологічно відповідального характеру майбутнього педагога.

На основі отриманих результатів дослідження можна запропонувати такі вектори виховної роботи:

для чоловіків: акцентувати увагу на інтелектуальних аргументах, цифрах, логічних наслідках екологічної бездіяльності та формуванні відчуття громадянської відповідальності (деонтології). Використання складних екологічних дилем, де потрібно прорахувати економічні та соціальні наслідки. Це апелює до їхньої «раціональної відповідальності». Замість абстрактних закликів «берегти природу» краще працювати із цифрами (наприклад, ефективність установа сонячних панелей). Розгляд екологічного імперативу як частини професійної етики та законодавчих норм;

для жінок: важливо бачити зв'язок між екологією та якістю життя, а також мати простір для прояву турботи. Використання візуальних та емоційних матеріалів, що демонструють вплив екології на живі істоти та майбутні покоління (стимуляція екологічної емпатії). Організація волонтерських акцій, де важливий не лише результат, а й процес спільної діяль-

ності та підтримки. Навчання конкретним побутовим звичкам, які дають змогу реалізувати готовність до особистого прикладу.

Висновки. Емпірична верифікація підтвердила, що процес формування екологічного імперативу в майбутніх педагогів перебуває переважно на нормативно-професійному рівні. Більшість студентів усвідомлює екологічну відповідальність як фахову вимогу, проте лише 17,9% респондентів інтегрували ці принципи у власну онтологічну структуру як внутрішній закон буття. Гендерний аналіз виявив специфічні вектори екоетичного розвитку: для жінок характерною є емоційно-практична залученість (висока емпатія та єдність слова і дії), тоді

як для чоловіків – раціонально-нормативна (логічне обґрунтування та деонтологічна готовність). Це актуалізує потребу в диференційованому підході до виховної роботи. Аксіологічна детермінація освітнього процесу вимагає подолання розриву між теоретичними деклараціями та повсякденною практикою в університетському середовищі. Трансформація академічної культури на засадах екоцентризму є необхідною умовою для переходу від зовнішнього обов'язку до внутрішньої потреби слідувати етичним нормам.

Отримані результати підтверджують необхідність подальшого поглиблення теоретичного аналізу проблеми екологізації характеру педагога.

Список використаних джерел

1. Ахматова Н. О. Освіта як засіб формування екологічної свідомості в умовах сучасних соціокультурних загроз. *Особистість та освіта в умовах сучасних соціокультурних викликів: ціннісно-світоглядні та науково-методичні аспекти* : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 28 лютого 2025 р. Дніпро, 2025. С. 8–10.
2. Бартенева І. О. Екологічно-орієнтована педагогіка як чинник формування екокультурної компетентності майбутніх учителів. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 19. Т. 1. С. 25–29.
3. Дольнікова Л. В. Педагогічна майстерність викладача у формуванні екологічної та громадянської компетентності студентів закладу вищої освіти: інтегративний підхід. *Перспективи та інновації науки*. 2025. № 9(55). С. 424–433.
4. Пасинок В. Г. Екологічна свідомість у педагогіці. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов»*. 2019. Вип. 90. С. 143–149.
5. Повідайчик О. С., Гринь О. В. Концепція сталого розвитку як основа неперервної екологічної підготовки майбутніх педагогів. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2024. Вип. 1(54). С. 154–157.
6. Пустова С., Тушко К. Визначення педагогічних умов формування екологічних цінностей у студентів соціономічних професій. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія «Педагогічні науки»*. 2024. № 4(39). С. 134–153.
7. Росновський М. Г., Маринченко Є. О. Екологічна компетентність як складник фахової підготовки майбутнього педагога професійного навчання. *Наукові записки. Серія «Педагогічні науки»*. 2019. Вип. 178. С. 199–203.
8. Сапожников С. Теоретичні засади екологічного виховання майбутніх фахівців. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія «Філософія. Педагогіка»*. 2021. № 1(1). С. 113–120.

References

1. Akhmatova, N. (2025). Osvita yak zasib formuvannia ekolohichnoi svidomosti v umovakh suchasnykh sotsiokulturnykh zahroz [Education as a means of forming environmental consciousness in the conditions of modern socio-cultural threats]. *Osobystist ta osvita v umovakh suchasnykh sotsiokulturnykh vyklykiv: tsinnisno-svitohliadni ta nauково-metodychni aspekty: materialy II Vseukr. nauk.-prakt. konf.* (pp. 8–10). Dnipro. [in Ukrainian].
2. Bartienieva, I. (2019). Ekolohichno-oriientovana pedahohika yak chynnyk formuvannia ekokulturnoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv [Ecologically-oriented pedagogy as a factor in the formation of eco-cultural competence of future teachers]. *Innovatsiina pedahohika*, 19(1), 25–29. [in Ukrainian].
3. Dolnikova, L. (2025). Pedahohichna maistemist vykladacha u formuvanni ekolohichnoi ta hromadianskoi kompetentnosti studentiv zakladu vyshchoi osvity: intehratyvnyi pidkhid [Pedagogical skill of a teacher in the formation of environmental and civic competence of higher education students: an integrative approach]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*, 9(55), 424–433. [in Ukrainian].

4. Pasyнок, V. (2019). Ekolohichna svidomist u pedahohitsi [Environmental consciousness in pedagogy]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia «Inozemna filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov»*, 90, 143–149. [in Ukrainian].
5. Povidachyk, O., & Hryn, O. (2024b). Kontsepsiia staloho rozvytku yak osnova neperervnoi ekolohichnoi pidhotovky maibutnikh pedahohiv [The concept of sustainable development as the basis for continuous environmental training of future teachers]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia: «Pedahohika. Sotsialna robota»*, 1(54), 154–157. [in Ukrainian].
6. Pustova, S., & Tushko, K. (2024). Vyznachennia pedahohichnykh umov formuvannia ekolohichnykh tsinnosti u studentiv sotsionomichnykh profesii [Determination of pedagogical conditions for the formation of environmental values in students of socioeconomic professions]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriiia: Pedahohichni nauky*, 4(39), 134–153. [in Ukrainian].
7. Rosnovskiy, M., & Marynchenko, Ye. (2019). Ekolohichna kompetentnist yak skladova fakhovoi pidhotovky maibutnyoho pedahoha profesiinoho navchannia [Environmental competence as a component of professional training of future teachers of vocational education]. *Naukovi zapysky. Seriiia: Pedahohichni nauky*, 178, 199–203. [in Ukrainian].
8. Sapozhnykov, S. (2021). Teoretychni zasady ekolohichnoho vykhovannia maibutnikh fakhivtsiv [Theoretical foundations of environmental education of future specialists]. *Visnyk Dniprovskoi akademii neperervnoi osvity. Seriiia «Filosofiiia. Pedahohika»*, 1(1), 113–120. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 10.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.05.2026